

ΣΤ΄ ΘΕΜΑΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ

Μονοθεϊστικές θρησκείες: Ιουδαϊσμός και Ισλάμ

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

I. ΙΟΥΔΑΪΣΜΟΣ

- i. Ισραήλ, ένας περιπλανώμενος λαός μέσα στην ιστορία
- ii. Ιερές Γραφές
- iii. Πώς πρέπει να ζουν οι άνθρωποι;

II. ΙΣΛΑΜ

- i. Ισλάμ, Μουσλίμ: Υποταγή στον Θεό, υποταγμένος στον Θεό
- ii. Αλλάχ: Ο μοναδικός και παντοδύναμος κύριος του κόσμου
- iii. Ο προφήτης Μωάμεθ
- iv. Κοράνιο: Ο λόγος του Αλλάχ
- v. Πώς πρέπει να ζουν οι άνθρωποι;

I. Ιουδαϊσμός

i. Ισραήλ, ένας περιπλανώμενος λαός μέσα στην ιστορία

Η θρησκεία βρίσκεται στο κέντρο της ιστορίας του εβραϊκού λαού. Σύμφωνα με τα ιερά κείμενα των Εβραίων, ο ίδιος ο Θεός επέλεξε τους πατριάρχες Αβραάμ, Ισαάκ και Ιακώβ, για να διδάξουν στον λαό τους τη μονοθεΐα, δηλαδή την πίστη σε έναν Θεό. Σε αυτούς υποσχέθηκε ο Θεός τη δημιουργία ενός λαού από τους απογόνους τους και την κυριαρχία στη γη. Αρχικά επρόκειτο για την ιστορία μιας οικογένειας, της οικογένειας των πατριαρχών. Στη συνέχεια, η πείνα και οι δύσκολες συνθήκες έφεραν την οικογένεια στην Αίγυπτο, όπου βρήκε τροφή και καταφύγιο. Με την πάροδο των χρόνων, όμως, η οικογένεια αυτή πλήθυνε, η κατάσταση άλλαξε και οι Εβραίοι βρέθηκαν δούλοι των Αιγυπτίων, μέχρι τη στιγμή που, με ηγέτη και καθοδηγητή τους τον Μωυσή, ελευθερώθηκαν από τον ζυγό και ξεκίνησαν την πορεία τους μέσα στην έρημο, προς τη Γη της επαγγελίας, της υπόσχεσης. Εκεί, μέσα στην έρημο, οι Εβραίοι διαμορφώθηκαν ως λαός, ήρθαν σε επαφή με τον Θεό και παρέλαβαν τις 10 εντολές κι όλο τον Νόμο, τη λεγόμενη Τορά, που διέπει τη θρησκεία τους και θέτει τα θεμέλια των κοινωνικών αρχών οι οποίες μέχρι σήμερα εμπνέουν και καθορίζουν σε μεγάλο βαθμό τις σχέσεις των ανθρώπων στις οργανωμένες κοινωνίες. Εκεί στην έρημο, σύναψαν μια «Διαθήκη», δηλαδή μια συμφωνία, με τον Θεό: εκείνοι υποσχέθηκαν ότι θα υπακούν στον Θεό και θα τηρούν τον Νόμο του, και ο Θεός υποσχέθηκε ότι θα τους προστατεύει και θα τους θεωρεί λαό του. Μετά από περιπλάνηση 40 χρόνων οι Εβραίοι έφτασαν στη Γη της Επαγγελίας.

Στο πέρασμα των αιώνων, αναδείχθηκαν σπουδαίοι ηγέτες που οδήγησαν τον εβραϊκό λαό σε καιρούς ειρήνης και σε καιρούς πολέμων με τους εχθρούς του. Αναδείχθηκαν προφήτες που δίδασκαν τους Εβραίους να είναι πιστοί, όταν εκείνοι ξεχνούσαν την υπόσχεση που είχαν δώσει στον Θεό. Αναδείχθηκαν βασιλείς σοφοί και εμπνευσμένοι. Ο βασιλιάς Δαβίδ ήταν αυτός που καθιέρωσε την Ιερουσαλήμ ως πρωτεύουσα του κράτους και ο γιος του, ο βασιλιάς Σολομών, έχτισε εκεί τον φημισμένο Ναό (Ναό της Ιερουσαλήμ ή Ναό του Σολομώντα). Από τότε, οι Εβραίοι όλου του κόσμου θεωρούν την Ιερουσαλήμ ως ιερή πόλη και κοιτίδα του πολιτισμού τους. Για τους Εβραίους, η ιστορία τους αφηγείται την αγάπη και την παρέμβαση του Θεού σε κάθε πτυχή της ζωής τους.

Γύρω από τη σύγχυση των όρων που χρησιμοποιούμε για τους Εβραίους

Αν και καθένας από τους όρους Εβραίος, Ισραηλίτης και Ιουδαίος έχει τη δική του ιστορική προέλευση, σήμερα χρησιμοποιούνται με την ίδια ακριβώς σημασία. Δηλαδή, και οι τρεις χρησιμοποιούνται για να δηλώσουν αυτόν που κατά το θρήσκευμα είναι Εβραίος, ανεξάρτητα από την εθνική του καταγωγή. Αντιθέτως, Ισραηλινός ονομάζεται ο υπήκοος του σύγχρονου κράτους του Ισραήλ, ο οποίος μπορεί να μην είναι Εβραίος κατά το θρήσκευμα.

Ο επίσημος χαρακτηρισμός των Εβραίων Ελλήνων είναι «Έλληνες Ισραηλίτες». Ο χαρακτηρισμός αυτός χρησιμοποιείται και από το Ελληνικό Κράτος και από τα επίσημα όργανα του ελληνικού Εβραϊσμού. Οι όροι «Έλληνας Εβραίος» ή «Έλληνας Ισραηλίτης» είναι ταυτόσημοι, αν και ο πρώτος όρος έχει πιο ευρεία χρήση, ενώ ο δεύτερος χρησιμοποιείται σε πιο επίσημες περιστάσεις.

Γιορτές

Οι εβραϊκές γιορτές βασίζονται στον ετήσιο κύκλο των εποχών της φύσης και στις γεωργικές και κτηνοτροφικές εργασίες κατά τη διάρκεια του έτους. Με την πάροδο των χρόνων, αυτές οι γιορτές συνδυάστηκαν με τα μεγάλα γεγονότα που σφράγισαν την ιστορική πορεία του εβραϊκού λαού. Έτσι, όταν οι Εβραίοι γιορτάζουν, ανακαλούν τα γεγονότα της ιστορίας τους και μεταφέρουν στις νεότερες γενιές τις συνήθειες και τα νοήματα της κάθε γιορτής. Οι εορτασμοί τελούνται τόσο στη Συναγωγή όσο και στο σπίτι με όμορφες τελετές. Οι τελετές αυτές επικεντρώνονται κυρίως στα παιδιά, τα οποία μέσα σε αυτές τις ευχάριστες εμπειρίες των οικογενειακών συγκεντρώσεων αντλούν το μήνυμα της πίστης και γνωρίζουν την ιστορία του λαού τους.

Πέσαχ

Γιορτάζεται την άνοιξη, διαρκεί οκτώ μέρες και θυμίζει την Έξοδο των Ισραηλιτών από τη σκλαβιά της Αιγύπτου και την εκ νέου γέννηση του λαού τους. Είναι μια γιορτή που φέρνει κοντά όλα τα μέλη της οικογένειας και είναι επικεντρωμένη γύρω από το τραπέζι του Πέσαχ, όπου τελείται το **Σέντερ (δείπνο)** τις δύο πρώτες νύχτες της γιορτής. Το Σέντερ είναι τελετουργία αυστηρά καθορισμένη. Στη διάρκειά της όλοι διαβάζουν τα κείμενα που αφηγούνται την ιστορία της Εξόδου, τους ψαλμούς που δοξάζουν τον Θεό για τις σωτήριες παρεμβάσεις και για τα θαύματά του, και τραγουδούν τα τραγούδια που αναφέρονται στην ιδιαίτερη αυτή γιορτή. Μια κομβική στιγμή στην αρχή του Σέντερ είναι οι «τέσσερις ερωτήσεις», που τραγουδούν συνήθως στα εβραϊκά τα μικρά παιδιά της οικογένειας. Εξάλλου, όλη αυτή η τελετουργία έχει ως σκοπό να διηγηθούν οι γονείς στα παιδιά την ιστορία του εβραϊκού λαού και να τα βοηθήσουν να νιώσουν τις εμπειρίες των προγόνων που βγήκαν από την Αίγυπτο. Κάθε Εβραίος θυμάται τις ακόλουθες φράσεις που σημάδεψαν την παιδική

του ηλικία μέσα στην γιορτινή και ζεστή ατμόσφαιρα της διευρυμένης οικογένειας: «Γιατί αυτή η νύχτα είναι διαφορετική από όλες τις άλλες; Διότι όλες τις άλλες νύχτες τρώμε είτε ζυμωτό είτε άζυμο ψωμί, αυτήν τη νύχτα όμως τρώμε μόνον άζυμο. Διότι όλες τις άλλες νύχτες τρώμε όλων των ειδών τα χορταρικά – αυτήν τη νύχτα όμως τρώμε μόνο πικρά χόρτα. Διότι όλες τις άλλες νύχτες δε βουτάμε ούτε μια φορά [τα λαχανικά στο ξίδι], αυτή την νύχτα όμως τα βουτάμε δύο φορές. Διότι όλες τις άλλες νύχτες τρώμε καθισμένοι, αυτήν τη νύχτα όμως είμαστε όλοι γερμένοι αναπαυτικά. Και η ανάγνωση-αφήγηση συνεχίζεται από όλους όσους παρευρίσκονται στο τραπέζι.

Στο κέντρο του τραπεζιού είναι τοποθετημένος ο **δίσκος του Σέντερ**. Όλα όσα περιέχει συμβολίζουν κάτι διαφορετικό. Ένα καλά βρασμένο σφιχτό αβγό συμβολίζει τη θυσία που γινόταν στον Ναό σε κάθε γιορτή. Η κνήμη του αρνιού συμβολίζει τη θυσία του Πέσαχ, όταν θυσίαζαν αρνιά στον Ναό. Τα πικρά χόρτα παραπέμπουν στην πικρή εμπειρία της σκλαβιάς στην Αίγυπτο. Μια κρέμα από μήλα, ξηρούς καρπούς κανέλα και κρασί θυμίζει τη λάσπη που χρησιμοποιούσαν οι Ισραηλίτες σκλάβοι στην Αίγυπτο. Το σέλινο θυμίζει ότι το Πάσχα γιορτάζεται την άνοιξη και έτσι ευλογούνται όλοι οι καρποί της γης. Αλατισμένο νερό ή ξίδι συμβολίζει τα δάκρυα των Ισραηλιτών στην Αίγυπτο ή τη δύσκολη ζωή που περνούσαν εκεί. Τα άζυμα ψωμιά (ματσά) παραπέμπουν στα άζυμα ψωμιά της Εξόδου. Τέσσερα ποτήρια με κρασί αντιστοιχούν σε τέσσερις βιβλικές φράσεις που αναφέρονται στη λύτρωση των Εβραίων. Το ποτήρι του προφήτη Ηλία συνδέεται με την προαναγγελία και τον ερχομό του Μεσσία, την εποχή δηλαδή της απόλυτης ελευθερίας και ειρήνης για τον λαό. Σε όλη τη διάρκεια του Σέντερ υπενθυμίζεται ότι όλα αυτά δεν είναι απλώς γεγονότα του παρελθόντος. Το Πάσχα δεν είναι κάτι που τελείωσε. Είναι η «εποχή της ελευθερίας μας».

Σαβουότ (Πεντηκοστή)

Γιορτάζεται στην αρχή του καλοκαιριού και υπενθυμίζει την ημέρα που έφεραν την πρώτη σοδειά της χρονιάς προσφορά στον Ναό, καθώς και τη μέρα που ο Θεός έδωσε τις Δέκα Εντολές στο Όρος Σινά ως όρο της Διαθήκης του με τον Ισραήλ.

Διαβάζεται το Βιβλίο της Ρουθ, όπου περιγράφεται γλαφυρά ο καλοκαιρινός θερισμός. Έθιμο του σπιτιού είναι η κατανάλωση γαλακτερών τροφών που συμβολίζουν την Τορά (καθώς ο Νόμος παρομοιάζεται με το γάλα, που είναι θρεπτική και ωφέλιμη τροφή).

Σουκότ (Σκηνοπηγία)

Γιορτάζεται το φθινόπωρο, διαρκεί εννέα μέρες και υπενθυμίζει τις περιπλανήσεις των Εβραίων στην έρημο, μετά την απελευθέρωσή τους από την Αίγυπτο, όταν ήταν αναγκασμένοι να ζουν σε σκηνές, καλύβες ή παραπήγματα.

Όλα τα γεύματα στη διάρκεια του Σουκότ τρώγονται μέσα στη Σουκά, μια πρόχειρη σκηνή σαν καλύβα, που στήνεται στο προαύλιο, στον κήπο ή στην ταράτσα του σπιτιού. Μέσα στη Σουκά είναι αναμμένα κεριά. Με την παραμονή όλων στις πρόχειρες αυτές σκηνές καταργούνται οι κοινωνικές διαφορές, τονίζεται η ματαιότητα των υλικών αγαθών και ενδυναμώνεται η πίστη προς τη θείκη προστασία.

Χανουκά

Γιορτάζεται μέσα στο χειμώνα και διαρκεί οκτώ μέρες. Αφορά στη νίκη των Μακκαβαίων (Εβραίων πολεμιστών) το 167 π.Χ. ενάντια στους εχθρούς τους, οι οποίοι βεβήλωσαν τον Ναό του Σολομώντα και δεν τους επέτρεπαν να ασκούν τα θρησκευτικά τους καθήκοντα σύμφωνα

με τις παραδόσεις τους. Η λέξη «χανουκά» σημαίνει «αφιέρωση» ή εγκαινία, καθώς γιορτάζεται η κάθαρση του Ναού και η αφιέρωση του εκ νέου στον αληθινό Θεό. Η γιορτή επίσης ονομάζεται και **Γιορτή των Φώτων** για το φως των κεριών που ανάβουν σε ανάμνηση του λεγόμενου θαύματος του λαδιού: ένα μπουκαλάκι με μια ποσότητα λαδιού που επαρκούσε για το άναμμα της επτάφωτης λυχνίας του Ναού για μία μέρα κράτησε τη λυχνία αναμμένη για οχτώ μέρες μετά τη νίκη των Μακκαβαίων. Από τότε η εθιμοτυπία που επικράτησε είναι το άναμμα της Χανουκίας τόσο στη Συναγωγή όσο και στο σπίτι: ένα κεριό για κάθε βράδυ της γιορτής.

Αυτήν την εβδομάδα γίνονται στα σπίτια οικογενειακές και φιλικές συγκεντρώσεις για τα παιδιά, μοιράζονται δώρα, καθώς και το «νόμισμα» της Χανουκά. Το πιο γνωστό παιχνίδι της γιορτής είναι αυτό που παίζεται με μια μικρή σβούρα.

Πουρίμ

Γιορτάζεται η επέτειος της σωτηρίας των Εβραίων της Περσίας από τα χέρια του Αμάν, ενός αξιωματικού του βασιλιά που ήθελε να τους εξολοθρεύσει. Η λέξη σημαίνει «κλήρος» και αναφέρεται στις μηχανορραφίες του Αμάν, που έβαλε κλήρο για να αποφασίσει ποια μέρα θα διέταζε τη σφαγή των Εβραίων της Περσίας. Το σχέδιο του Αμάν δεν ευοδώθηκε και, αντί να σκοτωθούν οι Εβραίοι, ο βασιλιάς διέταξε να σκοτώσουν τον ίδιο.

ii. Ιερές Γραφές

Τορά

Η Τορά είναι ο νόμος του Θεού που ο Μωυσής έδωσε στους Ισραηλίτες, όπως του παραδόθηκε, σε πέντε βιβλία, την Πεντάτευχο. Η πίστη και η αναφορά στην Τορά αποτελούν ουσιώδη στοιχεία της εβραϊκής πίστης, καθώς θεωρείται η ολοκληρωμένη αποκάλυψη των εντολών του Θεού. Ένα από τα λίγα «δόγματα» του Ιουδαϊσμού είναι η πεποίθηση ότι η πηγή της Τορά είναι ο Θεός και ότι η Τορά οριστικοποιήθηκε από τον Μωυσή. Με τη στενή της σημασία η λέξη αναφέρεται μόνο στα πέντε πρώτα βιβλία της *Βίβλου*, την **Πεντάτευχο**. Συνήθως, όμως, η λέξη Τορά αναφέρεται σε ολόκληρο το περιεχόμενο της *Βίβλου* που την αποτελούν είκοσι τέσσερα βιβλία, γνωστά από τα αρχικά τους ως TANAK (αρκτικόλεξο). Ωστόσο, η σημασία της λέξης Τορά δεν περιορίζεται στη Βίβλο. Η Τορά αντιπροσωπεύει ολόκληρη την εβραϊκή διδασκαλία από την αρχή της *Βίβλου* ως τις μέρες μας.

Ταλμούδ

Είναι ο λεγόμενος προφορικός νόμος και θεωρείται η ραχοκοκαλιά της εβραϊκής θρησκείας και παράδοσης. Η παράδοση διδάσκει ότι ο Μωυσής στο όρος Σινά παρέλαβε τον γραπτό Νόμο (Τορά) και τον προφορικό νόμο, τον οποίο μετέδιδε η μια γενιά στην επόμενη. Μετά την καταστροφή του Ναού και την εξορία των Εβραίων, προκειμένου να σωθεί ο προφορικός νόμος, άρχισε η καταγραφή του. Γι' αυτό, αν και αποκαλείται «προφορικός νόμος», το *Ταλμούδ*

αποτελεί μια συλλογή και προσεκτική καταγραφή των προφορικών παραδόσεων και περιλαμβάνει κείμενα που αφορούν την ερμηνεία του μωσαϊκού νόμου, αλλά και ποικίλο άλλο υλικό.

iii. Πώς πρέπει να ζουν οι άνθρωποι;

Προσευχή

Οι Εβραίοι πιστεύουν ότι ο Θεός ακούει τις προσευχές των πιστών και ότι πάντα ανταποκρίνεται σε αυτές, αν και όχι πάντα με τον τρόπο που περιμένουν οι άνθρωποι. Η προσευχή θεωρείται συνομιλία με τον Θεό, έκφραση ικεσίας και ευγνωμοσύνης.

Σαμπάτ

Σαμπάτ είναι η ονομασία της τελευταίας μέρας της εβδομάδας και η λέξη σημαίνει «διακόπτω την εργασία». Το Σαμπάτ όμως δεν είναι μόνο μέρα ανάπαυσης, αλλά και εξαγνισμού. Καθ' όλη τη διάρκεια της μέρας αυτής, ο άνθρωπος πρέπει να αφοσιώνεται σε πνευματικά και θρησκευτικά ενδιαφέροντα. Η ιερότητα του Σαμπάτ παραπέμπει στην έβδομη μέρα της δημιουργίας του κόσμου η οποία διήρκεσε έξι μέρες. Την έβδομη μέρα της δημιουργίας, σύμφωνα με τη Γένεση, ο Θεός αναπαύθηκε. Γι' αυτό, όποιος τηρεί το Σαμπάτ, δεν ασχολείται με τις καθημερινές του φροντίδες, απέχει από κάθε είδους εργασία, έτσι ώστε ο ίδιος, η οικογένειά του και οι άνθρωποι που δουλεύουν γι' αυτόν, ακόμη και η φύση γύρω του να αναπαυτούν και να ηρεμήσουν. Η ευχή που ακούγεται την ημέρα του Σαββάτου είναι «Σαμπάτ σαλόμ», που σημαίνει «Να έχετε ένα ειρηνικό Σαμπάτ».

Ζωή σύμφωνα με το Νόμο του Θεού

Αν υπακούσετε πραγματικά στις εντολές που εγώ σας δίνω σήμερα κι αν αγαπάτε τον Κύριο, τον Θεό σας, και τον λατρεύετε μ' όλη σας την καρδιά και μ' όλη σας την ψυχή, τότε αυτός θα στέλνει βροχή στη χώρα σας στον κατάλληλο καιρό της, τη φθινοπωρινή και την ανοιξιιάτικη, και θα έχετε καλή σοδειά στο σάρι, στο κρασί και στο λάδι σας.

Δτ 11, 13-15

Ξένον δεν πρέπει να τον καταπιέζετε ούτε να τον εκμεταλλεύεστε, γιατί κι εσείς ήσασταν κάποτε ξένοι στην Αίγυπτο. Χήρα και ορφανό δεν θα τους καταπιέζετε.

Εξ 22, 20-21

Όταν δανείζεις χρήματα σ' έναν φτωχό συμπολίτη σου, μην του φέρεσαι όπως οι άλλοι δανειστές – μην του ζητάς τόκο. Αν πάρεις το πανωφόρι κάποιου για ενέχυρο, φρόντισε να του το επιστρέψεις πριν από τη δύση του ήλιου, γιατί είναι το μοναδικό του σκέπασμα, με το οποίο προστατεύεται από το κρύο. Με τι θα κοιμηθεί;

Εξ 22, 24-26

Μη διαδίδεις φήμες ψεύτικες. Μη δίνεις για χάρη ενός ανθρώπου αδικού μαρτυρία αναληθή. Να μην ακολουθείς τους πολλούς στο κακό, και σε περίπτωση δίκης να μην καταθέτεις παίρνοντας το μέρος των πολλών για να διαστρέφεις το δίκαιο. Να μη μεροληπτείς στη δίκη ούτε για χάρη του αδύνατου διαδίκου.

Αν συναντήσεις το βόδι του εχθρού σου ή το υποζύγιό του να περιπλανιέται, πρέπει να το οδηγήσεις στον αφέντη του. Αν δεις το υποζύγιο του εχθρού σου να γονατίζει από το φορτίο του, μην τραβήξεις το δρόμο σου, αλλά να τον βοηθήσεις πρόθυμα.

Εξ 23, 1-5

Όταν θερίζετε τα χωράφια σας, μην κόβετε τα στάχια ως την τελευταία γωνιά του χωραφιού σας· και μη γυρίζετε πίσω, μετά το θερισμό, για να μαζέψετε τα στάχια που παρέπεσαν. Ούτε να γυρνάτε πίσω στο αμπέλι σας για να μαζέψετε τα τσαμπιά που έμειναν ή τις ρώγες που έχουν πέσει· να τ' αφήνετε για τον φτωχό και για τον ξένο. Εγώ ο Κύριος είμαι ο Θεός.

Λευ 19, 9-10

Μην κρατάς πικρία στην καρδιά σου για τον άλλο· εξηγήσου μαζί του ανοιχτά, για να μη σε βαραίνει καμιά αμαρτία εξαιτίας του. Μην είσαι εκδικητικός και μνησικάκος απέναντι στους άλλους, αλλά ν' αγαπάς τον πλησίον σου όπως τον εαυτό σου. Εγώ είμαι ο Κύριος.

Λευ 19, 17-18

Η Συναγωγή

Η Συναγωγή, κατά κυριολεξία σημαίνει «Οίκος συνάθροισης». Η γένεση της συναγωγής ανάγεται στην εποχή της εξορίας στη Βαβυλώνα, το 586 π.Χ. - 537 π.Χ., διάστημα στο οποίο οι Ιουδαίοι είχαν στερηθεί τον Ναό τους. Έτσι δημιούργησαν τις συναγωγές, δηλαδή χώρους όπου συγκεντρώνονταν, για να προσεύχονται και να μελετούν τον Νόμο. Η εξέλιξη και εδραίωση της Συναγωγής σχετίζεται με την εποχή της καταστροφής του δεύτερου Ναού, το 70 μ.Χ., οπότε και οι Εβραίοι αναγκάστηκαν να προσεύχονται χωρίς την τελετουργία των θυσιών. Έκτοτε, Συναγωγές κτίζονταν στις πόλεις και στα χωριά όπου ζούσαν οι Εβραίοι, και οι θυσίες αντικαταστάθηκαν από την προσευχή: «αντί για ταύρους σου προσφέρουμε τις προσευχές μας» (Ωσ 14, 3). Αν εξαιρέσουμε τον αρχιτεκτονικό ρυθμό και τη διακόσμηση, που ποικίλλουν ανάλογα με τον τόπο όπου βρίσκεται η κάθε Συναγωγή, όλες παρουσιάζουν περίπου την ίδια διάταξη όσον αφορά την εσωτερική διαμόρφωση του χώρου. Προσανατολισμένη προς την Ιερουσαλήμ, στηριγμένη στον τοίχο που βρίσκεται στο βάθος και καλυμμένη με κεντητό παραπέτασμα, τοποθετείται η Ιερή Κιβωτός που περιέχει τους «κυλίνδρους του Νόμου». Μπροστά στην Ιερή Κιβωτό βρίσκεται κρεμασμένη από την οροφή μια λυχνία που παραμένει διαρκώς αναμμένη. Στη βάση της Κιβωτού υψώνεται το αναλόγιο μπροστά στο οποίο στέκεται ο ψάλτης. Στη μέση του κτιρίου της Συναγωγής ορθώνεται μια εξέδρα, από όπου διαβάζεται η Τορά, ο Νόμος. Οι θέσεις για τους πιστούς βρίσκονται διατεταγμένες γύρω από την

εξέδρα. Ειδικό μέρος της Συναγωγής είναι προορισμένο για τις γυναίκες, ο γυναικωνίτης.

Τα παράθυρα της Συναγωγής είναι κυρίως βιτρό με εβραϊκές επιγραφές και ιερά σύμβολα. Τα χαρακτηριστικά σύμβολα που χρησιμοποιούνται για τη διακόσμηση του χώρου είναι οι πλάκες του Νόμου, απεικονίσεις λιονταριών (σύμβολο της φυλής του Ιούδα και χαρακτηριστικό δύναμης), το στέμμα (σύμβολο της Βασιλείας του Θεού) και το Μαγκέν Νταβίντ (το άστρο του Δαβίδ). Επίσης, στις Συναγωγές βρίσκουμε απομιμήσεις της Μενορά, της επτάφωτης λυχνίας που έκαψε στην Κιβωτό της Διαθήκης, μαζί με τις πλάκες του Νόμου που δόθηκαν στην έρημο κι αργότερα μεταφέρθηκαν στον Ναό της Ιερουσαλήμ. Το φως της συμβολίζει το πνευματικό φως που θα πρέπει να φωτίζει ασταμάτητα όλη τη γη.

Στις Συναγωγές δεν υπάρχουν αγάλματα, εικόνες, απεικονίσεις παραστάσεων, προσώπων ή άλλες, λόγω της ρητής απαγόρευσης «Οὐ ποιήσεις σεαυτῷ εἰδωλον...» (Εξ 20, 4-5).

Ραβίνοι

Ο ραβίνος (=δάσκαλος) είναι ένας από τους κύριους λειτουργούς της εβραϊκής κοινότητας. Αρχικά, οι ραβίνοι ήταν δάσκαλοι. Οι πιο φωτισμένοι απ' αυτούς είχαν και δικαστικές αρμοδιότητες. Με το πέρασμα του χρόνου, οι ραβίνοι απέκτησαν και τις αρμοδιότητες του πνευματικού ηγέτη και του πρωτοστάτη των προσευχών. Μετά την καταστροφή του Ναού το 70 μ.Χ., το σώμα των ιερέων έπαψε να υφίσταται και υπεύθυνοι πλέον για τις θρησκευτικές ανάγκες της κοινότητας καθώς και για την επίσημη εκπροσώπησή της ήταν οι ραβίνοι.

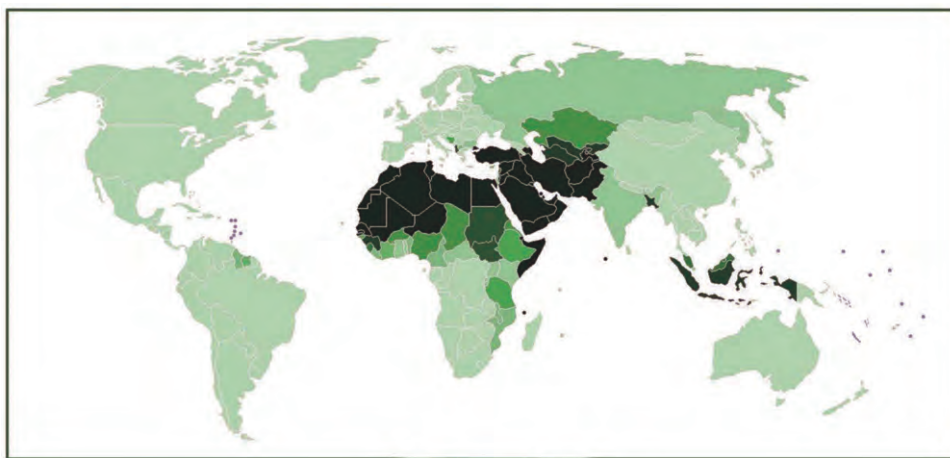
Δραστηριότητες

1. Εργασία σε ομάδες: Χωρισμένοι σε ομάδες θα διαλέξετε μία από τις εβραϊκές γιορτές και θα παρουσιάσετε στην τάξη το ιστορικό γεγονός με το οποίο συνδέεται η γιορτή, εξηγώντας το νόημα που έχει για την εβραϊκή οικογένεια και την κοινότητα.
2. Συγκέντρωση φωτογραφικού υλικού από τη σύγχρονη εβραϊκή ζωή και παρουσίαση στην ολομέλεια της τάξης.
3. Ιστοεξερεύνηση: Περπατώντας στη σύγχρονη Ιερουσαλήμ: Η πόλη-σύμβολο των τριών θρησκειών.
4. Επίλυση προβλήματος: Εξήγηση του όρου «αβρααμικές θρησκείες».
5. Εξερεύνηση στο διαδίκτυο και στον δικτυακό τόπο (site) του Εβραϊκού Μουσείου Ελλάδας με θέμα: «Εβραϊκές κοινότητες στην Ελλάδα».
6. Σε ομάδες ας προσπαθήσουμε να εντοπίσουμε πληροφορίες για το καντήλι στις 3 μονοθεϊστικές θρησκείες και να τις παρουσιάσουμε την επόμενη φορά στην ολομέλεια της τάξης.
7. Οργάνωση επίσκεψης στο Εβραϊκό Μουσείο Ελλάδος ή αυτό της Θεσσαλονίκης.

II. Ισλάμ

i. Ισλάμ, μουσλίμ: Υποταγή στον Θεό, υποταγμένος στον Θεό

Το αραβικό ουσιαστικό **Ισλάμ** σημαίνει «υποταγή στον Θεό και το θέλημά του», το οποίο αποκάλυψε με το κήρυγμά του ο Προφήτης (του Ισλάμ) Μωάμεθ. Έτσι, στο Κοράνι η λέξη **μουσλίμ** (μουσουλμάνος) αναφέρεται σε αυτόν που παραδίδει τον εαυτό του στον Θεό και το θέλημά του. Βαθμιαία, ο όρος Ισλάμ κατέληξε να προσδιορίζει τη συγκεκριμένη θρησκεία και τον πολιτισμό που δημιούργησε. Βασικές πηγές της μουσουλμανικής θρησκευτικότητας είναι το *Κοράνιο* και η Παράδοση του Προφήτη.

ii. Αλλάχ: Ο μοναδικός και παντοδύναμος κύριος του κόσμου

Είναι ο παντοδύναμος και παντοκράτορας Θεός που έπλασε τον άνθρωπο, δημιούργησε τον κόσμο και προνοεί συνεχώς για το σύμπαν. Για τον Αλλάχ χρησιμοποιούνται 99 ονόματα, τα οποία περιγράφονται κυρίως στο *Κοράνιο* και στις παραδόσεις (Άγιος, Δημιουργός, Ισχυρός, Πλούσιος, Σοφός, Ελεήμων, Αγαπητός κ.ά.). Το εκατοστό θείο όνομα αγνοείται, πράγμα που σημαίνει ότι το μυστήριο του Θεού παραμένει ανεξερεύνητο.

iii. Ο προφήτης Μωάμεθ

Ο Μωάμεθ γεννήθηκε στη Μέκκα και ο πατέρας του πέθανε προτού γεννηθεί. Σε ηλικία έξι ετών ορφάνεψε και από τη μητέρα του και τον φρόντισε αρχικά ο παππούς του και στη συνέχεια ο θείος του. Παιδί ακόμη, συνόδευε τον θείο του σε εμπορικά ταξίδια στη Συρία. Σε ηλικία 25 ετών παντρεύτηκε μια πλούσια χήρα, τη Χαντζίτζα, της οποίας ήταν υπάλληλος. Έζησε είκοσι χρόνια με τη γυναίκα του, αποκτώντας τέσσερις κόρες και δύο γιους. Στο οικογενειακό του περιβάλλον και στα ταξίδια του άκουγε και αφομοίωνε τις βιβλικές ιστορίες. Συνήθιζε να

αποσύρεται σε ερημικούς τόπους και να στοχάζεται πάνω στα προβλήματα της ζωής, της κοινωνίας, της αδικίας κ.ά. Σε έναν τέτοιο τόπο, στον λόφο Χίρα, και σε ηλικία 40 ετών ο Μωάμεθ βίωσε μια βαθιά πνευματική εμπειρία, την οποία αισθάνθηκε ως κλήση από τον Θεό. Οραματίστηκε, δηλαδή, μια μορφή –αργότερα ο ίδιος την ταύτισε με τον αρχάγγελο Γαβριήλ– που τον διαβεβαίωσε ότι είναι ο απεσταλμένος του Θεού.

Ο Μωάμεθ μπροστά στην Κάαμπα, μινιατούρα

Επί τρία χρόνια ο Μωάμεθ περιόρισε το προφητικό του κήρυγμα σε λίγους μόνο φίλους. Επίσημα άρχισε τη δράση του το 613 μ.Χ. στη Μέκκα, όταν άρχισε να λαμβάνει εκ νέου την αποκάλυψη, καλώντας τους ανθρώπους να τον ακολουθήσουν στο δρόμο του Ισλάμ, της υποταγής δηλαδή στον Αλλάχ. Αρκετοί όμως άρχισαν να δυσαρεστούνται με τη δράση του Μωάμεθ και των οπαδών του. Εξαιτίας των αλλεπάλληλων διώξεων σε βάρος του, αναγκάστηκε να μεταναστεύσει από τη Μέκκα στη Μεδίνα. Αυτή είναι η ημερομηνία της **Εγίρας** (16 Ιουλίου 622 μ.Χ.), που αργότερα θεσπίστηκε ως η αφετηρία του μουσουλμανικού χρονολογικού συστήματος.

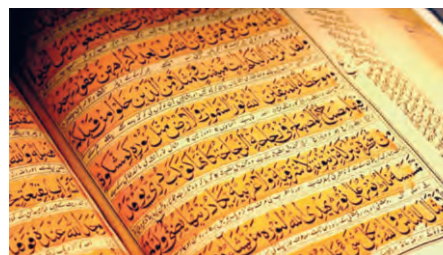
Στη Μεδίνα ο Μωάμεθ κατόρθωσε σε ελάχιστο διάστημα όχι μόνο να συνενώσει στη μουσουλμανική κοινότητα διάφορες και συχνά αντιμαχόμενες μεταξύ τους αραβικές φυλές και φατρίες, αλλά να κερδίσει και τον σεβασμό και των άλλων θρησκευτικών κοινοτήτων της περιοχής, κυρίως των Εβραίων. Ο Μωάμεθ επέμενε αυστηρά στον απόλυτο μονοθεϊσμό, στην ανάσταση των νεκρών και στη μέλλουσα κρίση. Τόνιζε την πίστη στους αγγέλους και τη σπουδαιότητα των προφητών, εντάσσοντας σε αυτούς και τον Ιησού και βέβαια και τον εαυτό του. Τόνιζε τη σημασία των βιβλίων των προφητών, υψώνοντας στην κορυφή ως ιερό βιβλίο του Ισλάμ το *Κοράνιο*. Λειτουργώντας ως προφήτης, αλλά και θρησκευτικός, κοινωνικός και ηθικός καθοδηγητής, δημιούργησε τη μουσουλμανική κοινότητα (ούμμα) της Μεδίνας. Μετά από πολλές συγκρούσεις με τις τοπικές φυλές, το 630 μ.Χ. κατέλαβε τη Μέκκα, από όπου οδήγησε τη νικηφόρο πορεία του Ισλάμ. Πέθανε το 632 μ.Χ. σε ηλικία 62 ετών. Μετά το θάνατό του, οι διάδοχοί του, οι χαλίφες, δηλαδή οι πολιτικοί και θρησκευτικοί αρχηγοί της μουσουλμανικής κοινότητας, κατόρθωσαν με εκπληκτική ταχύτητα να βγουν εκτός των ορίων της Αραβικής Χερσονήσου κηρύττοντας το Ισλάμ. Έτσι, το θρησκευτικό κράτος που δημιούργησε ο Μωάμεθ εξαπλώθηκε σε μια τεράστια έκταση.

Το Ισλάμ δεν αρνείται ότι ο Θεός αποκαλύφθηκε μέσω των προφητών τόσο στους χριστιανούς όσο και στους ιουδαίους. Καθώς, ωστόσο, θεωρεί το Κοράνιο ως την ορθή, αρχική και τελευταία Αποκάλυψη, ο Μωάμεθ θεωρείται η σφραγίδα των Προφητών, ο έσχατος των προφητών.

iv. Κοράνιο: ο λόγος του Αλλάχ

Το **Κοράνιο** είναι το απόλυτο θεμέλιο του Ισλάμ και οι Μουσουλμάνοι το θεωρούν αντίγραφο του ουράνιου πρωτότυπου βιβλίου, το οποίο βρίσκεται πάντοτε μπροστά στον Θεό και από το οποίο ανακοινώθηκε το θέλημα του Θεού. Η λέξη σημαίνει «ανάγνωση» αλλά και «απαγγελία». Σύμφωνα με την αραβική παράδοση, μια νύχτα του μήνα Ραμαντάν, ενώ ο Μωάμεθ βρισκόταν σε περιουλογή στη σπηλιά Χίρα κοντά στη Μέκκα, παρουσιάστηκε μπροστά του

ο άγγελος Γαβριήλ και τον διέταξε να απαγγείλει ένα κομμάτι από το ουράνιο αρχέτυπο του *Κορανίου*. Λέγεται ότι κατά τη νύκτα αυτή κατέβηκε ολόκληρο το *Κοράνιο* ως τον χαμηλότερο ουρανό, αλλά αποκαλύφθηκε αργότερα στον προφήτη, μέσω του αγγέλου Γαβριήλ, διαδοχικά και κατά μικρά τμήματα.

Αυτά τα αποσπάσματα πήραν τον 7^ο αι. μ.Χ. μια ενιαία μορφή, η οποία μέχρι και σήμερα θεωρείται ως το επίσημο κορανικό κείμενο. Είναι γραμμένο στην αραβική γλώσσα και αποτελείται από 6.236 στίχους, οι οποίοι διαιρούνται σε 114 κεφάλαια (σούρες).

Οι Μουσουλμάνοι πιστεύουν ότι στη διαδρομή της ιστορίας ο Θεός αποκάλυψε και σε άλλους προφήτες το λόγο του. Το *Κοράνιο* αναφέρει 26 ονόματα προφητών. Τα περισσότερα από αυτά έχουν ληφθεί από την Αγία Γραφή (λ.χ. Ενώχ, Νώε, Ισμαήλ, Αβραάμ, Ισαάκ, Ιακώβ, Μωυσής, Δαβίδ, Σολομών, Ζαχαρίας, Ιωάννης ο Βαπτιστής, Ιησούς).

Το *Κοράνιο*, ως ο **Λόγος του Αλλάχ**, θεωρείται από τους πιστούς τόσο τέλει, ώστε «ακόμη κι αν ενωθούν άνθρωποι και πνεύματα για να δημιουργήσουν ένα παρόμοιο ανάγνωσμα, δεν θα κατορθώσουν να το πράξουν παρά το ότι θα βοηθούν ο ένας τον άλλον» (Σούρα 17, 90). Οι μεταφράσεις του *Κορανίου* επιτρέπονται μόνο για να μπορούν οι μη αραβόφωνοι μουσουλμάνοι να το διδάσκονται και να το κατανοούν και όχι για τις προσευχές.

Οι πέντε στύλοι

Οι πέντε στύλοι αποτελούν την έμπρακτη απόδειξη της απόλυτης αφοσίωσης στο νόμο του Αλλάχ και στις εντολές του. Η τήρησή τους κάνει τον πιστό τέλει Μουσουλμάνο. Επιπλέον, εκφράζουν την ισότητα και τους ισχυρούς δεσμούς μεταξύ των μελών της μουσουλμανικής κοινότητας.

1) Ομολογία πίστεως

«Δεν υπάρχει άλλος θεός εκτός από τον Αλλάχ και ο Μωάμεθ είναι ο απόστολος του Αλλάχ». Η ομολογία απαγγέλλεται στα αραβικά από όλους τους μουσουλμάνους σε όλο τον κόσμο. Και μόνο αυτή η απλή δήλωση αρκεί για να χαρακτηριστεί κάποιος Μουσουλμάνος.

2) Προσευχή

Είναι η βασική λατρευτική πράξη του Μουσουλμάνου και θεωρείται το «κλειδί του παραδείσου». Οι Μουσουλμάνοι προσεύχονται πέντε φορές την ημέρα: α) το πρωί, μεταξύ χαραυγής και ανατολής του ήλιου, β) το μεσημέρι, γύρω στις τρεις, γ) το απόγευμα, δ) μετά τη δύση του ήλιου και ε) το βράδυ, όταν πλέον έχει πέσει το σκοτάδι. Πριν από την προσευχή επιβάλλεται τελετουργικό πλύσιμο του προσώπου, των χεριών μέχρι τους αγκώνες και των ποδιών μέχρι τους αστραγάλους. Όταν δεν υπάρχει νερό, ο πιστός μπορεί να χρησιμοποιήσει λεπτή άμμο. Η προσευχή γίνεται σε καθάρο τόπο και πάνω σε ειδικό χαλί, ο δε προσευχόμενος οφείλει να είναι νηφάλιος.

Σε καθορισμένες ώρες της μέρας ο μουεζίνης είτε από τον μιναρέ του τεμένους είτε από κάποιο βάθρο κοντά στο πλήθος καλεί μελωδικά τους πιστούς να προσευχηθούν. Οι πιστοί, ανυπόδητοι, αφού πλυθούν και ετοιμαστούν, στρέφονται προς την κατεύθυνση της Μέκκας και προσεύχονται. Η καθιερωμένη μουσουλμανική προσευχή έχει έναν αυστηρά καθορισμένο ρυθμό, στον οποίο μετέχει ολόκληρο το σώμα.

3) Ελεημοσύνη

Ογδόντα δύο σούρες αναφέρονται σε αυτήν και μάλιστα σε συνάρτηση με την προσευχή, καθώς η μία θεωρείται στοιχειώδες χρέος πίστης και αγάπης προς τον Θεό, και η άλλη προς την κοινότητα. Η ελεημοσύνη θεωρείται καθήκον κάθε ενήλικου Μουσουλμάνου και παρέχεται σε χρήμα ή σε είδος.

4) Νηστεία

Το Κοράνιο επιβάλλει νηστεία 29 έως 30 ημερών το χρόνο για όλους τους σωματικά και πνευματικά υγιείς πιστούς –άντρες και γυναίκες– πάνω από τα δεκατέσσερα. Η νηστεία αυτή τελείται κατά τον μήνα **Ramadan** (Ραμαζάνι), τον ένατο μήνα του μουσουλμανικού σεληνιακού έτους, και συνδέεται με το γεγονός της αποκάλυψης του Κορανίου στον Μωάμεθ. Αρχίζει και λήγει με την εμφάνιση της νέας σελήνης. Κατά τη διάρκεια της μέρας απαγορεύεται το κάπνισμα, η όσφρηση αρώματος, ακόμη και η χρήση ένεσης. Αυτό σημαίνει ότι καμιά ξένη ουσία δεν πρέπει να μπει στο σώμα του ανθρώπου που νηστεύει. Τη νύχτα, όμως, αίρονται όλοι οι περιορισμοί.

5) Χατζ: Ιερή Αποδημία

Μάστζιτ αλ-Χαράμ (Το μεγάλο Τέμενος) στη Μέκκα

Πρόκειται για το ετήσιο ιερό προσκύνημα στη Μέκκα και θεωρείται υποχρεωτικό θρησκευτικό καθήκον των Μουσουλμάνων. Σύμφωνα με το *Κοράνιο*, ο κάθε Μουσουλμάνος που είναι φυσικά και οικονομικά ικανός πρέπει τουλάχιστον μία φορά στη ζωή του να κάνει αυτό το ταξίδι. Η συγκέντρωση του πλήθους κατά τη διάρκεια του Χατζ θεωρείται η μεγαλύτερη ετήσια θρησκευτική συγκέντρωση ανθρώπων στον κόσμο. Το προσκύνημα γίνεται στις 8-12 του μήνα Ραμαντάν.

Οι προσκυνητές δέκα μίλια πριν από τη Μέκκα φορούν λευκό χιτώνα από δύο κομμάτια ύφασμα χωρίς ραφές, που συμβολίζει την απομάκρυνση του πιστού από την κοινωνία και την προσπάθειά του να ενωθεί με τον Θεό με απόλυτη ισότητα μεταξύ των πιστών, η οποία εκφράζεται με το κοινό απέριττο ντύσιμο. Η ιδιαίτερη πνευματική κατάσταση στην οποία βρίσκονται οι προσκυνητές ονομάζεται Ιχράμ.

Η κορυφαία στιγμή του προσκυνηματος συντελείται στον ιερό χώρο της **Καάμπα**. Εκεί οι προσκυνητές γυρνούν επτά φορές γύρω από τον μαύρο λίθο που είναι σκεπασμένος με πολύτιμο ύφασμα, προσπαθώντας να τον φιλήσουν ή να τον αγγίξουν και σε συγκεκριμένη στιγμή φωνάζουν: «Παρόντες στις διαταγές Σου».

Η Καάμπα (που σημαίνει στα αραβικά «κύβος») είναι ένα κυβοειδές οικοδόμημα επενδυμένο με γρανίτη που βρίσκεται μέσα στο τζαμί Μάστζιντ αλ-Χαράμ (Το μεγάλο Τέμενος) στη Μέκκα. Θεωρείται ο ιερότερος τόπος του Ισλάμ γι' αυτό και οι Μουσουλμάνοι σε όλο τον κόσμο όταν προσεύχονται στρέφονται προς αυτόν. Σύμφωνα με το Κοράνι, το μεγάλο Τέμενος αρχικά οικοδομήθηκε από τον Ιμπράχημ (Αβραάμ) και τον γιο του Ισμαήλ.

Σαρία: ο ηθικός και θρησκευτικός «νόμος» των μουσουλμάνων

Η λέξη σαρία σημαίνει τον «δρόμο προς την πηγή ύδατος», έναν δρόμο, δηλαδή, πίστης και πρακτικής στηριγμένο στο θέλημα του Θεού. Ο ίδιος ο Μωάμεθ έθεσε τα θεμέλια της σαρία με αποκλειστικό σκοπό τη σωτηρία των πιστών. Ωστόσο, σε καμία περίπτωση ο Μωάμεθ δεν θεωρείται ότι διαθέτει καθαρά νομοθετική εξουσία, καθώς αυτό το δικαίωμα ανήκει αποκλειστικά στον Θεό.

Η σαρία περιλαμβάνει διατάξεις πάνω σε θέματα πίστης, ντυσίματος, προσωπικής υγιεινής, νηστείας κ.ά. Καθορίζει, δηλαδή, όλες τις πλευρές της ανθρώπινης ζωής τόσο στον δημόσιο όσο και στον ιδιωτικό βίο, όλες τις περιπτώσεις οικογενειακής, εμπορικής, πολιτικής, θρησκευτικής και ποινικής δραστηριότητας και συμπεριφοράς. Με αυτόν τον τρόπο, όλη η ζωή του Μουσουλμάνου βρίσκεται κάτω από τον νόμο και την εποπτεία του Θεού.

Καθώς στο Ισλάμ θρησκεία και κράτος ταυτίζονται, κατ' αναλογία, ο θρησκευτικός νόμος είναι συγχρόνως νόμος της πολιτείας και αντίστροφα.

Η Παρασκευή στο τζαμί: η Ημέρα της Προσευχής

Η κοινή προσευχή των Μουσουλμάνων πραγματοποιείται το μεσημέρι κάθε Παρασκευής στο κεντρικό τζαμί της μουσουλμανικής κοινότητας. Εκεί ο ιμάμης στέκεται μπροστά στη σύναξη, απαγγέλλει τους καθορισμένους στίχους του *Κορανίου* και οι πιστοί, στοιχισμένοι πίσω του, εκτελούν ρυθμικά τις προβλεπόμενες κινήσεις. Είναι χαρακτηριστική η εικόνα πλήθους Μου-

επίσημης λατρείας, ωστόσο δεν είναι μέρα αργίας. Ο πιστός μετά την προσευχή στο τέμενος μπορεί να πάει στη δουλειά του.

μουσουλμάνων που προσεύχονται απόλυτα συντονισμένοι, πραγματικά σαν ένα σώμα. Με την ομαδική προσευχή αναδεικνύεται η αναγνώριση όλων των Μουσουλμάνων ως αδελφών μεταξύ τους. Όλες οι απαγγελίες από το *Κοράνιο* γίνονται στο πρώτο ενικό, εκτός από τη Φάτιχα που είναι στο πρώτο πληθυντικό, για να τονιστεί η αποκλειστικά ατομική ευθύνη κάθε πιστού απέναντι στον Θεό. Η Παρασκευή είναι η ημέρα της

Θρησκευτικοί Λειτουργοί

Πρόκειται για πρόσωπα που δεν έχουν ιερατική ιδιότητα, αφού στο Ισλάμ δεν αναγνωρίζεται ιεροσύνη.

- Ο **ιμάμης**: Με τον όρο εννοείται ο καθοδηγητής, η κεφαλή της μουσουλμανικής κοινότητας, που προϊστάται στη δημόσια προσευχή.
- Ο **μουεζίνης**: καλεί τους πιστούς στην προσευχή.
- Ο **κατίμπ** είναι ο ιεροκήρυκας.
- Οι **ουλαμάδες** είναι οι γνώστες και μελετητές του νόμου, οι θεολόγοι, οι «νομικοί». Η επιρροή τους μέσα στη ζωή του ισλαμικού κόσμου είναι τεράστια.

Γιορτές

Με βάση τους Πέντε Στύλους έχουν αναπτυχθεί διάφορες γιορτές και λατρευτικές εκδηλώσεις. Καθώς το ισλαμικό ημερολόγιο στηρίζεται στο «σεληνιακό έτος», οι μουσουλμανικές γιορτές είναι κινητές.

• Εγίρα (Χίτζρα)

Το ισλαμικό έτος αρχίζει με τον εορτασμό της Εγίρας, δηλαδή της εξόδου του Μωάμεθ και των συντρόφων του το 622 μ.Χ. από τη Μέκκα στη Μεδίνα.

• Μαουλίντ

Τη 12^η μέρα του τρίτου μήνα του μουσουλμανικού έτους οι Μουσουλμάνοι γιορτάζουν τη γέννηση του Μωάμεθ.

• Ραμαντάν (Ραμαζάν)

Το Ραμαζάν (τουρκικά) ή Ραμαντάν (αραβικά) είναι μουσουλμανική γιορτή νηστείας. Ο μήνας Ραμαντάν είναι μια χρονική περίοδος κατάλληλη για προσευχή, για καλές πράξεις και για περισσότερο χρόνο με την οικογένεια και τους φίλους. Η νηστεία έχει σκοπό να βοηθήσει τους Μουσουλμάνους να ασκηθούν στην αυτοπειθαρχία, στην εγκράτεια, στη γενναιοδωρία, στη συγχώρεση, αλλά και στην υπομονή. Τους θυμίζει επίσης το πόσο υποφέρουν οι φτωχοί, εκείνοι που σπάνια τρέφονται επαρκώς ή δε βρίσκουν το κατάλληλο φαγητό.

- **Ιντ αλ-Καμπίρ (Κουρμπάν μπαϊράμ)**

Είναι η κορωνίδα των γιορτών και τελείται κατά τον 12^ο μήνα, στη διάρκεια του οποίου πραγματοποιείται μεγάλο προσκύνημα στη Μέκκα. Όσοι δεν καταφέρνουν να αποδημήσουν, συμμετέχουν σε αυτήν τη μεγάλη γιορτή θυσιάζοντας ζώα σε ανάμνηση της θυσίας του Αβραάμ και με αυτόν τον τρόπο συντονίζονται με τους προσκυνητές. Το κρέας του ζώου μαγειρεύεται και τρώγεται από τα μέλη της οικογένειας, τους καλεσμένους και τους φτωχούς. Την παραμονή της γιορτής συνηθίζουν να επισκέπτονται τους τάφους των νεκρών.

Δραστηριότητες

1. Εντοπίστε στη ζωή του Μωάμεθ τα στοιχεία εκείνα που δείχνουν πώς εξελίχθηκε η σχέση του με τον Θεό.
2. Εξερεύνηση στο διαδίκτυο με θέμα: Περιήγηση σε ευρωπαϊκά τζαμιά.
3. Ας προσπαθήσουμε να δημιουργήσουμε χωρισμένοι σε ομάδες έναν οδηγό γνωριμίας με τόπους λατρείας των τριών μονοθεϊστικών θρησκειών και να τον παρουσιάσουμε στην ολομέλεια της τάξης.
4. Επίσκεψη στο Μουσείο Ισλαμικών Τεχνών - Μουσείο Μπενάκη.